

**Секція 4. Парадигма розвитку фінансового менеджменту під впливом
глобальних змін і мегатрендів**
**Sections 4. The paradigm of financial management development under the
influence of global changes and megatrends**

Тетяна Косова

д-р екон. наук, професор

Ганна Соломіна

канд. екон. наук

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

**СУЧАСНА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПЛАТФОРМІ АРХІТЕКТОНІКИ**

В умовах інтеграції України до європейського економічного і соціокультурного простору зростає роль забезпечення ефективного структурно-секторального розвитку з метою забезпечення просування до постіндустріального суспільства і усунення факторів, які деформують ринковий характер відносин в менеджменті. Теоретико-методологічним підґрунтям вирішення окресленого завдання можуть слугувати закони архітекtonіки, зокрема правило «золотої пропорції», яке дозволяє визначити оптимальну секторальну структуру шляхом аналізу існуючих структурних пропорцій, а також найбільш наближені до ідеальних засоби організації виробництва і збуту продукції, товарів, робіт, послуг, організаційні структури управління тощо [1, с. 27]. Методологія фінансової архітекtonіки дозволяє не лише забезпечити композиційне впорядкування та єднання всіх структурних елементів фінансової системи на місцевому рівні та її цілісність, а й виявити причинно-наслідкові зв'язки між ними і обумовити дієві механізми управління змінами, а також розкрити можливості щодо її саморозвитку і удосконалення [2, с. 77].

Дефініцію фінансової архітекtonіки пропонується визначити як побудову, структуру фінансової системи, яка ґрунтується на гармонійному взаємозв'язку об'єднаних у єдине ціле її елементів, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами, їх оптимальне розподілення між економічними агентами. Фінансова архітектура є вибудованою сукупністю елементів фінансового забезпечення функціонування економічної системи, менеджменту і маркетингу, їх фінансового регулювання, фінансового контролю, а також визначення фінансових критеріїв ефективності. Якісними ознаками фінансової архітекtonіки є: відкритість, здатність до розвитку, цілісність зовнішньої форми та внутрішнього змісту, спосібність розмежування системних і несистемних елементів, захист від негативної дії атракторів, забезпечення стійкості стану фінансової системи у точках біфуркації. Функціями фінансової архітекtonіки для економіки, менеджменту, маркетингу пов'язаний із, які вона виконує: побудова фінансових елементів моделей функціонування та інтеграції

зазначених систем; формування фінансової інфраструктури, зовнішнє та внутрішнє фінансове регулювання економічних відносин, менеджменту, маркетингу; розробка і реалізація фінансової стратегії і тактики менеджменту, економічної і маркетингової політики; зниження фінансових ризиків, які супроводжують економічну, управлінську, маркетингову діяльність.

Фінансова архітектоніка має стійкі діалектичні зв'язки на різних рівнях управління і стимулювання економічних процесів:

- на макрорівні – із бюджетною підтримкою економічної діяльності, державним інвестуванням, державним податковим менеджментом, забезпеченням прозорості публічних закупівель, державним аудитом ефективності і законності витрачання бюджетних коштів;

- на мезорівні – із механізмами бюджетної децентралізації, спільним інвестуванням територіальних громад, або краудфандингом (англ. *crowdfunding*, *crowd* - «громада, гурт, юрба», *funding* - «фінансування»), регіональним податковим менеджментом, забезпеченням прозорості реалізації регіональних і галузевих бюджетних програм, муніципальним аудитом ефективності і законності витрачання бюджетних коштів;

- на мікрорівні – зі зміцненням конкурентоспроможності підприємства на фінансовому і товарному ринках; оптимізацією структури фінансових ресурсів; гармонізацією загального, фінансового, маркетингового менеджменту; забезпеченням економічного потенціалу необхідним обсягом фінансових, матеріальних, кадрових, інформаційних ресурсів.

На різних економічних рівнях фінансова архітектоніка може приймати специфічні форми залежно від виду економічних відносин, які нею опосередковуються. Однією із таких форм на макро- і мезорівні є бюджетна архітектоніка, яка є динамічним інституційним процесом реалізації бюджетної політики в конкретних соціально-економічних умовах розвитку держави, який полягає у формуванні ієрархічної системи бюджетного простору, складовими якої є оптимальні співвідношення бюджетних, соціальних, податкових, монетарних та державних боргових індикаторів, що визначають бюджетний процес, спрямований на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами з метою підвищення стандартів життя і рівня добробуту населення.

На мікрорівні фінансова архітектоніка лежить в основі управління корпоративними структурами та поєднує елементи фінансового менеджменту, кадрового менеджменту, маркетингового менеджменту. Ієрархія елементів фінансової архітектоніки прослідковується на прикладі взаємодії публічних (централізованих) фінансів, які домінують над приватними (децентралізованими). Ієрархія проявляється у впорядкуванні правил функціонування фінансів мезо- і мікрорівня, акумуляції і перерозподілі податкових надходжень, прийнятті рішень щодо фінансування суспільних потреб. Із позицій ієрархічного підходу фінансова архітектоніка є сукупністю загальносистемних імперативів та доміант, які створюють систему, орієнтовану на оптимальність, безперервність руху фінансових потоків із

метою забезпечення сталості соціально-економічного розвитку національного господарства.

Централізовані фінанси макро- і мезорівня представлені державною і муніципальною власністю, децентралізовані – приватною власністю і власністю домогосподарств. Проте це не виключає участь у капіталі суб'єктів господарювання недержавної форми власності держави і територіальних громад. Архітектура децентралізованих фінансів забезпечує найбільш тісний зв'язок із елементами економіки, менеджменту, маркетингу, оскільки саме на цьому рівні відбувається перетворення фінансових ресурсів на готову продукцію, товари, роботи та послуги у процесі виробничо-економічної стадії, збут кінцевого продукту для його подальшого проміжного і кінцевого споживання, відтворення людського капіталу тощо. Децентралізовані фінанси також демонструють мережеві зв'язки між елементами фінансової архітектоники, представленими суб'єктами господарювання і домогосподарками, відносини між якими є рівноправними і регулюються нормами цивільного права.

Потенціал фінансової архітектоники для розвитку економіки, менеджменту і маркетингу можна описати в категоріях функцій управління:

- стратегічне планування цільових орієнтирів фінансової архітектоники та їх конкретизація на рівні економічної, управлінської, маркетингової діяльності;
- тактичне планування, у рамках якого уточнюються стратегічні плани щодо створення конструктивних елементів фінансової архітектоники;
- оперативне управління, у рамках якого забезпечується прийняття рішень відповідальними особами шляхом підготовки розпорядчих документів;
- управлінський облік доходів і витрат за елементами і видами діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна);
- забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю за виконанням управлінських рішень, досягненням стратегічних завдань і ефективністю взаємодії елементів фінансової архітектоники.

Прийоми фінансової архітектоники дозволяють гармонізувати функціонування елементів економічної, управлінської, маркетингової систем, забезпечувати їх взаємодію, стійкий і збалансований розвиток на різних рівнях (макро-, мезо-, мікро) із виникненням ефекту фінансіалізації (англ. - *financialization*). Потенціал фінансової архітектоники для розвитку економіки, менеджменту і маркетингу можна описати в категоріях функцій управління: стратегічне та тактичне планування цільових орієнтирів фінансової архітектоники та їх конкретизація на рівні економічної, управлінської, маркетингової діяльності; оперативне управління; управлінський облік доходів і витрат за елементами і видами діяльності; забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю за виконанням управлінських рішень, досягненням стратегічних завдань і ефективністю взаємодії елементів фінансової архітектоники.

Список використаних джерел

1. Прушківська Є. В. Роль законів архітекtonіки у формуванні секторальної структури економіки. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2013. № 2. С. 21-28.

2. Мамонова В. В., Ольшанський О. В. Фінансова архітекtonіка на місцевому рівні: через децентралізацію до нової парадигми. *Актуальні проблеми державного управління*. 2018. № 1. С. 72-79.

3. Косова Т.Д., Деєва Н.Е., Ползікова Г.В. Фінансова архітекtonіка: потенціал розвитку для економіки, менеджменту, маркетингу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №14-15. С.10-16.

Наталія Павліха

д-р екон. наук, професор

Ірина Цимбалюк

д-р екон. наук, доцент

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІСКАЛЬНОГО ПРОСТОРУ ПІД ВПЛИВОМ МЕГАТРЕНДІВ

Наприкінці ХХ-го ст. – початку ХХІ ст. у сфері соціальних й економічних відносин особливо помітним став вплив глобальних тенденцій – мегатрендів – великомасштабних, довгострокових процесів світового розвитку, які протягом вказаного періоду залишилися рушійними силами світових подій. Глобальні зміни несуть у собі наслідки, які матимуть суттєвий вплив на формування суспільних й економічних відносин, у тому числі на парадигму нової концепції інклюзивного розвитку регіону, формування його фіскального простору. Такими мегатрендами є:

– демографічні зміни, що характеризуються рівнем старіння населення, міграційними процесами й урбанізацією. Це матиме вплив на функціонування ринку праці та надходження ПДФО, зокрема від оподаткування заробітних плат;

– розвиток нових технологій, автоматизація та диджиталізація (перехід інформаційного поля на цифрові технології), наслідком чого є активізація інтернет-діяльності, запровадження електронного адміністрування податків;

– екологічні зміни, наслідком яких стане посилена увага до проблем екології. Як наслідок зростає необхідність використання податкових інструментів впливу на забруднення навколишнього середовища суб'єктами господарювання та посилення екологічне оподаткування.

Основною тезою дослідження є те, що інклюзивний розвиток регіонів значною мірою залежить від достатності фінансових ресурсів місцевих бюджетів для досягнення визначених перспективи та орієнтирів соціально-економічного зростання. При цьому основним джерелом фінансових ресурсів